

Nová expozice v českolipské Šatlavě se otevře na začátku února 2011

21. 09. 2010 12:31

Náměstkyně hejtmanky Lidie Vajnerová, ředitel Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě Zdeněk Vitáček a Vladimír Peša, vedoucí historického oddělení, archeologa a speleoantropologa VMG ČL. dnes na tiskové konferenci informovali novináře o stavu projektu Archeologické muzeum – pobočka Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě, a německo-českém projektu Život před 1800 lety.

Jak prozradil Zdeněk Vitáček, slavnostní otevření Archeologického muzea se chystá na začátek února příštího roku.

Šatlava jako historický objekt

Masivní kamenná stavba tzv. městské šatlavy je přistavěna k vnitřní straně středověké městské hradby. Její počátky spadají pravděpodobně do poloviny 16. století, kdy se šatlava poprvé vyskytuje v písemných pramenech. Nejstarší objekt pozdně středověkého vězení představovala pouze přízemní budova, která byla v období baroka zvýšena o patro a v 19. století přestavěna v klasicistním stylu. Budova je tak svědkem proměn v několika po sobě jdoucích staletích a patří k nejvýznamnějším historickým památkám České Lípy.

Projekt tematických expozic v Archeologickém muzeu, pobočky Vlastivědného muzea a galerie (dále jen VMG) v České Lípě

V rekonstruovaném historickém objektu bývalé městské šatlavy připravujeme s ohledem na rozsah a specifický charakter prostor tři stálé tematické výstavy, které významně obohatí propagaci jak regionální archeologie Českolipska, tak mezi veřejností málo známé interdisciplinární specializace zaměřené na výzkum jeskyní.

1) Expozice jeskynní archeologie

Téma expozice vychází z dlouhodobé činnosti archeologického pracoviště VMG zaměřené na všestranný výzkum a dokumentaci veškerých aktivit člověka spojených s jeskyněmi a skalními přehyby od nejstaršího pravěku po současnost. Vhodně zaklenuté suterénní prostory šatlavy budou částečně upraveny do podoby jeskyně a skalního přehybu a v nich bude umístěna expozice seznamující veřejnost jak s vlastní vědeckou disciplínou speleoarcheologie a speleoantropologie, tak s nejzajímavějšími nálezy z jeskyní a přehybů severovýchodních Čech od pravěku po období druhé světové války a současnosti. Menší část expozice bude věnována také zajímavým jeskynním lokalitám v jiných oblastech Čech a Moravy. Takto koncipovaná stálá expozice bude v České republice zcela ojedinělá a tedy nadregionálního významu.

2) Nejstarší historie České Lípy a středověké hrnčířství

Druhá část expozice bude zaměřena na dějiny středověké České Lípy a především zdejšího významného hrnčířského výrobního centra, které po celý středověk zásobovalo keramickými výrobky širokou oblast severních Čech mezi Mosteckem, Žitavskem a Turnovskem. K dispozici je velké množství archeologických nálezů v depozitáři VMG, které dosud mohly být využity pouze při příležitostných výstavách. Prezentovány budou i nejnovější výzkumy v centru České Lípy, které významně posouvají dosavadní poznatky o podobě tohoto středověkého města a které t.č. s ohledem na nedostatek výstavních prostor nemohou být uspokojivým způsobem zpřístupněny široké veřejnosti.

3) Tzv. vězeňský koutek

Zde bude malá expozice k historii objektu s ukázkou výbavy „vězeňského pracoviště“ ze sbírky VMG.

B) Německo-český projekt

„Život před 1800 lety“ – archeologie a ekologie v mezigeneračním dialogu

Projekt hlavního partnera Muzea západní Lužice v Kamenci je zaměřen několika směry, které propojují mezigenerační vztahy, studentské kontakty obou zemí a aplikování výsledků archeologických výzkumů na krajinnou ekologii. Poznatky o technologii a řemeslech v období doby římské (1. století př. n. l. až 5. století n. l.) jsou prohlubovány jednak intenzívní výzkumnou kampaní v přílehlém území Libereckého kraje, resp. okresu Česká Lípa, kde je toto období zatím velmi málo prozkoumáno, jednak hledáním surovinových zdrojů pro metalurgii železa a drahých kovů využívaných v době římské v Lužických horách. Získané informace jsou využity ve dvou směrech: V Miltitz u Kamence se postupně staví experimentální pravěká vesnice, kde jsou staré výrobní technologie oživeny a za široké účasti studentů a zainteresované veřejnosti obou zemí aktivně studovány a experimentovány. Ekologický aspekt je sledován metodou tzv. ekologického otisku člověka (Ökologische Fussabdruck), který po sobě svojí činností zanechal v krajině. Studium podoby krajiny v době římské s ohledem na množství těžených surovin umožní hypoteticky stanovit ekologickou zátěž člověka této doby a tyto data porovnat s ekologickou zátěží na jednotlivce v dnešní době. To umožní především studentům lepší pochopení ekologické problematiky současnosti. Intenzívní kontakt studentů obou zemí navíc přispívá k vzájemnému poznání a porozumění. Celý projekt bude završen mezinárodní putovní výstavou a několika konferencemi pro odborníky i širokou zainteresovanou veřejnost v obou zúčastněných zemích.

Projektová náplň VMG v České Lípě

Hlavním posláním VMG ČL je koordinování účastníků a úkolů české části projektu a poskytování odborných informací z oborů archeologie, geologie a botaniky, které se týkají území Lužických hor a okresu Česká Lípa a které jsou nezbytné pro úspěšné realizování celého projektu.

Náplní archeologů je ve spolupráci se studenty SOŠ a dalšími zájemci o nejstarší historii

vyhledávat dosud neznámá naleziště z doby římské v okrese Česká Lípa a doklady po zpracování surovin v této době. Vyhledávání lokalit probíhá formou prospekce, při níž se hledají pravěké artefakty na povrchu v krajině, a lze do ní zapojit libovolné množství zainteresovaných laiků a zájemců, protože se jedná o nedestruktivní metodu archeologického výzkumu. Všechny získané archeologické nálezy budou po zpracování uloženy a v případně významnějších předmětech vystaveny ve VMG v České Lípě.

Náplní geologa v koordinaci s archeologem bude vyhledávání historické těžby a povrchových zdrojů surovin, které mohly být v době římské lidmi exploatovány a zpracovávány. Terénní aktivity budou prováděny obdobnou metodikou jako v případě archeologie – tedy povrchovým průzkumem a sběrem. Získané vzorky rudy budou experimentálně zpracovávány a hutněny v generačních dílnách v Miltitz. Archeologické i geologické prospekce jsou plánovány po celou dobu trvání projektu.

Náplň botanika spočívá ve vyhledání vhodných rašelinišť a slatinišť, které v sobě uchovávají delší záznam o vývoji krajiny. Tyto lokality budou v druhé polovině roku 2010 sondovány specialisty z oborů přírodovědy, kteří provedou pylovou analýzu a další specializované analýzy, které dokáží spolehlivě stanovit období zvýšené přítomnosti člověka v zalesněné krajině.

Na tematiku projektu a generačních dílen v Sasku volně navazují prázdninové víkendy s předváděním tradičních lidových řemesel na pobočce VMG Vísecká rychta v Kravařích, které organizuje etnografické pracoviště VMG (předení na kolovratu, broušení kamenů, košíkářství, drátování, výroba svíček a perníku atd.).

Připravil Mgr. Vladimír Peša, VMG ČL